

La principessa filosofa

CARLES BAGUER / MARCOS PORTUGAL

Divendres, 30 d'abril de 2021 a les 19 h

Llibret de Carlo Gozzi

Estrena absoluta: 4/11/1797, al Teatre de la Santa Creu de Barcelona

Estrena al Gran Teatre del Liceu

Biografies

Han quedat escampades per la casa,
esgrogueïdes ja, les teves randes:
cortines, cobrellits i tapetets
que no donaves mai per acabats
sense tenir-ne començat un altre.
Tots ells són part d'un mapa personal,
la teranyina de les nostres vides.
Nosaltres, el ganxet que fa la mort.

Joan Margarit

Estació de França, 1999

ÒPERA VERSIÓ CONCERT

Temporada 2020-2021

Liceu
Opera
Barcelona

Fitxa artística

Marzio Conti, director

Bottega d'opera de l'ESMUC

Actriu

Sílvia Bel

**Assistent direcció musical
i revisió materials**

Robin Sansen

Assessorament i coordinació musicològics

Oriol Pérez i Treviño

Coordinació de la *Bottega d'opera*

Mireia Pintó

Durada aproximada: 1 h i 15 min

Cantants

Costanza

Aleksandra Gladysheva

Lisetta

Maria Isidoro

Rosaura

Maria Amaral

Rusignolo

Enrique Padilla

Pandolfo

Xavier Casademont

Cleante

Alejandro López

Lucindo

Robin Sansen

Trastullo

Oriol Quintana

Amb la col·laboració de

esmuc
ESCOLA SUPERIOR DE MÚSICA DE CATALUNYA

Ls 175

Liceu
Opera
Barcelona

Orquestra de l'ESMUC

Violí

Abel Antón Delgado
María Avilés Bolea
Ruth García Navarro
Celia Molina Gómez
Laura Nicolás Violant
Jordi Prim Roma
Xavier Querol García
Elena Rodríguez Oubiña
Abigail Rosa Puig
Anna Sanchis Llorens
Emma Suy Saurina

Viola

Ignacio Antonio Álvarez Lamolda
Ana Cerdán Hidalgo
Maite Lazkoz Legarreta

Violoncel

Oihane Angulo Plazaola
Gabriel Oteo Saiz
Adrià Puigcerver Carceller
Jana Tiscar Casas

Contrabaix

Neus Camps Mas
Pau Llopis Tejedor

Flauta travessera

Cristina Romero Boix
Francisco José Urbano Martín

Oboè

Roger Borràs Bofarull
Julian Alfredo Manjarres Ortegon

Clarinet

Mireia Sagalés Carbonell
Marta Urzaiz Zamora

Fagot

Laura Montes Alonso

Trompa

Belén Ureña Peñalva
Josep Vidal Durà

Trompeta

Carmen Llena Pérez
Miguel Valles Franco

Percussió

Andreu Ferrandis Miguel

Guitarra

Àngel Arévalo Salas

Clavicèmbal

Viviana Salisi Casajuana

175

Liceu
Opera
Barcelona

La principessa filosofa... o siano I due gobbi!

Les ciències i la història de la música van sempre lligades a noves possibilitats, sorpreses i relectures constants. En ocasions, així, pot passar que un supòsit donat com a vàlid en el seu origen porti a una gran confusió al llarg dels anys i dels segles. El cas de l'òpera *La principessa filosofa* de Carles Baguer (1768-1808) n'és un exemple flagrant. Composta a partir d'un llibret italià basat en l'obra teatral *El desdén con el desdén* (1652) d'Agustín Moreto (1618-1669), aquest llibret italià és autoria de Carlo Gozzi (1720-1806) i el seu títol manté un aire d'òpera de culte en l'imaginari musical de Catalunya fins al punt que, en els primers anys del segle XXI, va existir una orquestra històrica catalana amb aquest mateix nom.

Aquesta naturalesa d'òpera de culte ve definida pel fet que Baguer, igual que Ferran Sor (1778-1839), va tenir l'honor de ser un dels dos compositors catalans que, l'any 1797, van veure estrenada una òpera de la seva autoria al Teatre de la Santa Creu de Barcelona tot passant a formar part, conseqüentment, de la raquítica llista d'òperes d'autoria catalana estrenades a Catalunya. Si el 1754 s'havia estrenat, al Teatre de la Santa Creu, *Sesostri, re d'Egitto* (1751) de Domènec Terradellas (1713-1751), tres anys després de la seva estranya mort a Roma (i després que aquesta ja s'hagués estrenat anteriorment a la ciutat que el va veure morir), el 1760 va arribar el torn per a la primera òpera d'autoria catalana estrenada a Catalunya: *Antigono*, de Josep Duran (ca. 1730-1802), estrena a la qual va seguir, dos anys després, *Temistocle* (1762), del mateix compositor.

Van haver de passar fins a vint-i-cinc anys perquè el Teatre de la Santa Creu tornés a acollir l'estrena d'una òpera d'autoria catalana. Ferran Sor ho va fer, així, el 25 d'agost de 1797, amb *Il Telemaco nell'isola di Calipso*, amb llibret de Segismundo Capece, que va obtenir un èxit més que notable després de fer-se'n una quinzena de representacions. Uns mesos després, el 4 de novembre del mateix any, va arribar el torn per a *La principessa filosofa* de Carles Baguer.

S'havia cregut que en la llista-catàleg d'un arxiu privat del mestre de capella de Vilafranca del Penedès Magí Bosch (1760?-1839), localitzat a l'Arxiu de Música del monestir de Montserrat, s'hi trobaven uns manuscrits relacionats amb aquesta òpera de Baguer. Gràcies a un treball de recerca del musicòleg Lluís Bertran hem sabut que els materials musicals conservats a Montserrat es corresponen amb els números principals del segon acte de l'òpera *La confusione della somiglianza, o siano I due gobbi* de Marcos Portugal (1762-1830), una important figura del patrimoni musical portuguès que va acabar els seus dies al Brasil.

Nascut a Lisboa, Portugal, va assolir, al seu temps, un gran èxit com a compositor d'òperes, de les quals *I due gobbi* va ser un dels primers èxits. Estrenada al Teatro degli Intrepidi de Florència el 8 de maig de 1793, ràpidament aquesta es va començar a interpretar en multitud de teatres europeus com ara els de Dresden, Gènova, Pàdua, Torí i, el 16 de juny de 1794, finalment, el Teatre de la Santa Creu de Barcelona, de la mà de la Companyia Italiana, que va oferir aquest *dramma giocoso*. A la premsa barcelonina de l'època hi podem llegir en aquesta mateixa data de juny:

Teatro. Hoy a las cinco se representa por la Compañía Italiana la ópera nueva intitulada 'Le confusione della somiglianza, o siano I due gobbi' (La semejanza y los dos jorobados).

Ens trobem, per tant, davant d'un títol operístic d'èxit europeu que a Barcelona es va poder veure abans que al Teatre de la Cort Imperial de Viena o que en ciutats com ara Londres o Amsterdam.

Tot això, a part de la innegable qualitat, interès i bellesa de la música del compositor portuguès, era prou important perquè el projecte del curs 2020-2021 de la Bottega de l'ESMUC consistís a exhumar aquest segon acte d'*I due gobbi* arribat a través de la còpia montserratina de Magí Bosch. És, per tant, el moment de gaudir d'una referència indiscutible del nostre patrimoni musical.

Oriol Pérez i Treviño

175

Liceu
Opera
Barcelona

La Bottega d'òpera de l'ESMUC

El projecte *Bottega d'òpera* és el taller d'òpera de l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC). A partir del concepte en llengua italiana de “Bottega”, que podem definir com “la rebotiga de l'òpera”, això és l'espai on es preparen els projectes, aquesta va néixer amb la idea d'oferir als estudiants una experiència professionalitzadora del món operístic. Talment com un més dels Grans Conjunts de l'ESMUC, la Bottega ha possibilitat un treball transversal entre diferents àmbits i especialitats (cant, direcció, instruments orquestrals, correpetició, *coaching* vocal...), a la vegada que ha convidat a professionals externs pel que fa a la direcció musical i escènica. Amb aquests elements es tracta de donar el màxim de punts de vista diferents i, fins i tot contrastats, de com enfocar el treball interpretatiu i escènic. Amb la intenció de fer-ho el més proper possible a la realitat professional, però entenent que ens trobem en un context acadèmic i pedagògic, la *Bottega* va iniciar les seves activitats el curs 2019-2020 amb *Il filosofo di campagna* de Baldassare Galuppi. Coordinat per Mireia Pintó, i amb el suport de les professores Enedina Lloris i Viviana Salisi, enguany aquest s'ha centrat en un projecte de recuperació de patrimoni musical català amb obres de Carles Baguer i Marcos da Portugal.

Propers projectes de la Bottega inclouen una representació de l'òpera *Cendrillon* de la compositora Pauline Viardot en motiu del bicentenari del naixement d'aquesta cantant i compositora.